

Nr 244.

Av herr **Persson, Ivar, m. fl.**, *angående vidgad tillämpning av bestämmelserna i 49—69 §§ nyttjanderättslagen.*

Genom arrendelagstiftningen av år 1943 infördes specialreglering om bl. a. optionsrätt, förköpsrätt och byggnadsskyldighet för jordägaren samt rätt för arrendatorn till ersättning för varaktig jordförbättring beträffande sådana arrenden, som omfatta högst 50 hektar odlad jord och som tillhöra i 49 § nyttjanderättslagen uppräknade ägarkategorier. Från denna specialreglering, som har till syfte att bereda arrendatorer vid huvudsakligen s. k. permanenta arrenden förmånen av en varaktig och tryggad besittning samt att främja förbättringar av byggnadsbeståndet och övriga nödiga förbättringar, äro sålunda undantagna alla större arrenden. Det torde vara uppenbart, att varje avgränsning av tillämpningsområdet för en lagstiftning av denna karaktär genom en övre arealgräns måste bli mer eller mindre godtycklig. Ifrågavarande speciella regler äro, såsom ock framgår av vad som anförts i propositionen angående den ändrade arrendelagstiftningen, icke förestavade blott av sociala hänsyn utan jämväl av det allmänna intresset av jordbrukets förkovran å arrendeställena. Att för arrendatorn beredes förmånen av en varaktig och tryggad besittning, att byggnadsbeståndet upphjälpes och att i övrigt nyttiga förbättringar vidtagas äro allt önskemål, som måste ställas likaväl å större som å mindre arrendeställen. Ur dessa synpunkter synas de speciella reglerna om optionsrätt, förköpsrätt, byggnadsskyldighet för jordägaren samt rätt för arrendatorn till ersättning för varaktig jordförbättring med fördel kunna erhålla tillämpning för arrenden av permanent karaktär, oberoende av huruvida dessa omfatta större eller mindre areal. Vad beträffar övriga sociala bestämmelser, torde några olägenheter knappast vara att emotse, om även dessa erhålla en motsvarande utvidgning av sitt tillämpningsområde. Det må i detta sammanhang erinras om att departementschefen vid ärendets behandling 1943 ställde sig synnerligen tveksam till bibehållandet av den övre arealgränsen. Av yttrandet till statsrådsprotokollet synes sålunda framgå, att någon verklig grund för bibehållandet av denna icke föreläge enligt hans mening men att ett borttagande helt och hållet av gränsen icke lämpligen borde ske vid det tillfället, då det skulle innebära ett alltför stort avsteg från då gällande regler. Erfarenheten visar, att bibehållandet av arealgränsen medfört, att jordägare funnit det förenligt med sina intressen att omreglera sina arrendeställen i syfte att undgå specialregleringens strängare bestämmelser, en utveckling som icke varit lycklig ur sociala och jordbrukspolitiska synpunkter. Ett

borttagande helt och hållet av ovan angivna arealgräns bör under sådana förhållanden ske.

Vid genomförandet av specialregleringen uttalades från skilda håll farhågor för att den skulle medföra en minskning av antalet arrendejordbruk genom att jordägarna skulle utnyttja lagens möjligheter att undgå de skärpta bestämmelserna genom uppsägning av sina arrendatorer och indragning av fullt bärkraftiga, hittills självständiga arrendejordbruk under huvudgårdens drift eller andra liknande åtgärder. Dessa farhågor ha besannats i en utsträckning som säkerligen icke förutsetts. Uppsägning av arrendatorer har sålunda skett i så stor mängd, att en allvarlig misstämning och oro uppstått bland arrendatorerna i olika delar av landet. Tendenserna i denna riktning ha blivit så starka, att en allmän opinion icke blott bland arrendatorerna utan även bland de lojala jordägarna kräver snabba åtgärder för att förhindra, att lagstiftningens syftemål åsidosättes.

Än mer betänklig är emellertid frågan ur sociala och befolkningspolitiska synpunkter. En spoliering i större omfattning av självständiga, fullt bärkraftiga arrendejordbruk medför konsekvenser på längre sikt, som samhället icke stillatigande kan åse utan att vidtaga åtgärder för att täcka de luckor i lagstiftningen, som nu finnas.

En sådan lucka är bestämmelsen om att den sociala arrendelagstiftningen endast skall tillämpas på sådana arrenden, som omfatta högst 50 hektar odlad jord. Bestämmelsen om en gräns på 50 hektar är helt omotiverad, emedan det inte finns några skiljaktigheter i brukningsförutsättningarna, då det gäller en gård på 49 hektar, jämfört exempelvis med en gård om 51 hektar. För att råda bot på de missförhållanden, vilka vi här ovan påtalat, anse vi det lämpligt att bestämmelsen om en arealgräns på 50 hektar nu slopas. Någon arealgräns bör principiellt icke heller finnas.

Med anledning av vad sålunda anförts, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att den för tillämpning av specialbestämmelserna i §§ 49—69 av nyttjanderättslagen gällande arealgränsen om femtio hektar upphäves.

Stockholm den 26 januari 1950.

Ivar Persson.

Karl Persson.

Otto Niklasson.

B. A. Nilsson.

Gust. Elofsson.